

Knut Sandal, Norges Bank

Seminar om betalingssystemer og IKT i
finanssektoren arrangert av Finanstilsynet
og Norges Bank, 3. mai 2012

Agenda

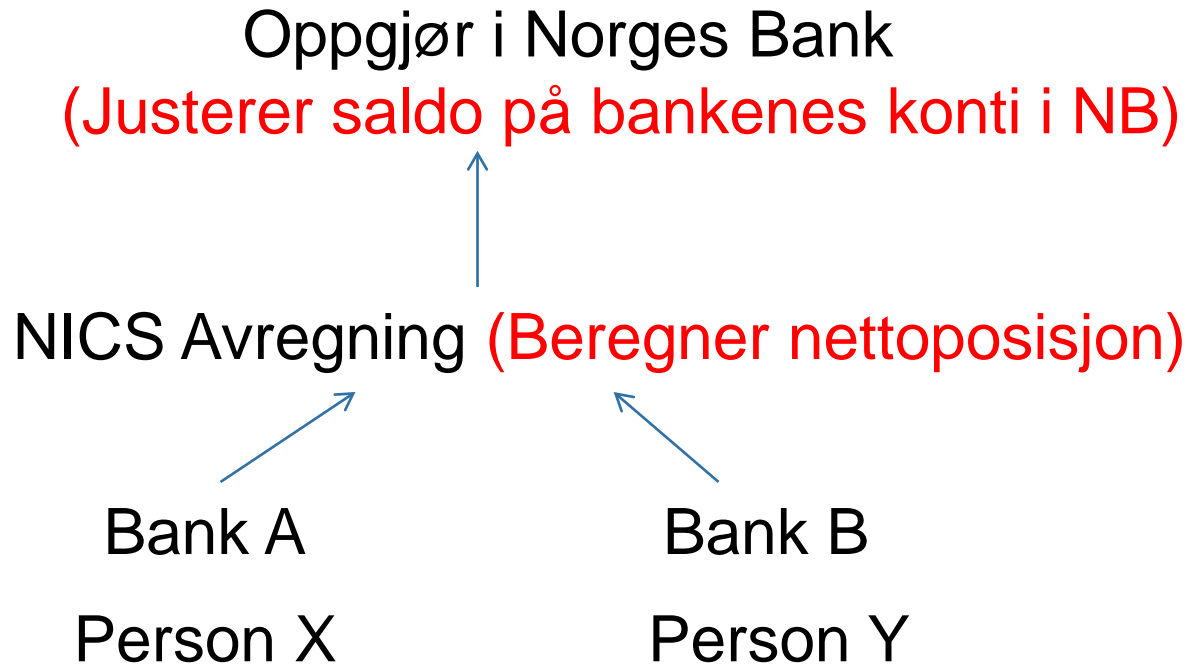
- Oversikt over betalingssystemet
- Norges Banks ansvar på betalingsområdet
- Rolledeling og samarbeid med Finanstilsynet
- Noen temaer i kommende Årsrapport om betalingssystem
 - Publiseres 30. mai
 - Ikke nye policyutsagn i dag

Oversikt over betalingssystemet

- Betalingsmidler
 - Kontanter
 - Kontopenger

- Betalingsinstrumenter
 - Kontanter
 - Betalingskort, nettbankgiro,....(bruker kontopenger)

Oppgjør av en betaling

Oppgjør av en betaling

Oppgjør i Norges Bank
(Justerer saldo på bankenes konti i NB)

NICS Avregning (Beregner nettoposisjon)

Bank A

Bank B

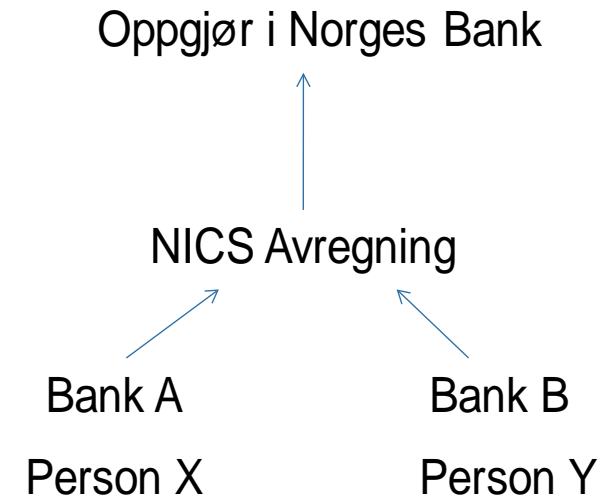
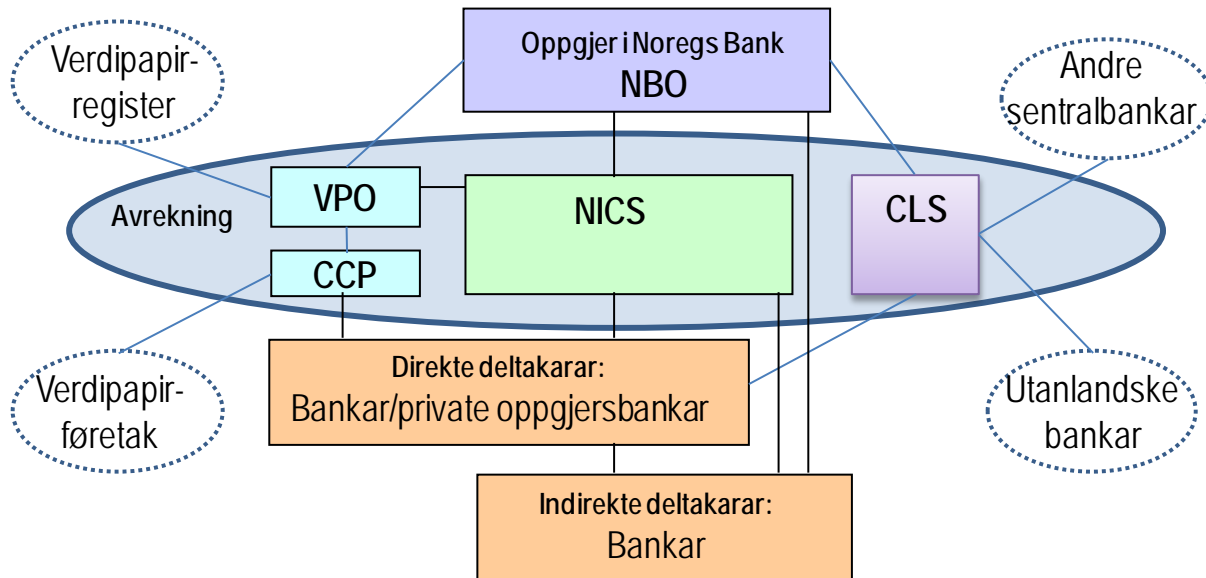
Person X

Person Y

Saldo
reduseres

Saldo øker
(etter bankoppgjør)

Interbanksystemene

Poeng: Hvert ledd i en lang kjede må fungere

Norges Banks ansvar

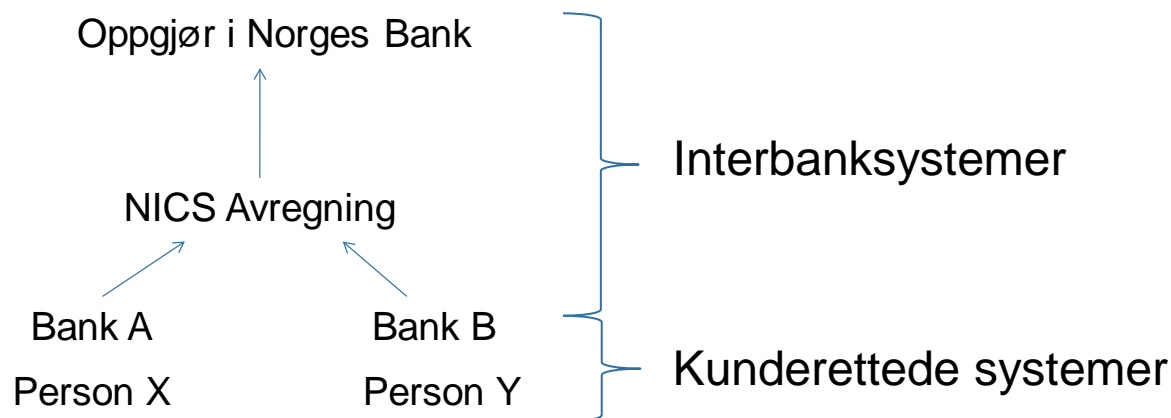
- Sentralbankloven §1: Norges Bank skal fremme et effektivt betalingssystem
- Norges Bank gjør det på tre måter
 - Sikkert og effektivt **oppgjør av betalinger** mellom bankene på deres konti hos oss
 - Sørger for **tilgang på norske sedler og mynter** på en måte som fremmer et effektivt betalingssystem og gir god sikkerhet mot forfalskning
- ➔ ■ **Overvåker viktige utviklingstrekk** i betalingssystemet og ser på hvordan det kan bli mer robust og effektivt

Norges Banks ansvar

- Betalingsystemloven gir Norges Bank ansvar for konsesjon og tilsyn med viktige interbanksystemer
 - Systemer for avregning og oppgjør av pengeoverføringer mellom bankene

Norges Banks ansvar

- Betalingssystemloven gir Norges Bank ansvar for konsesjon og tilsyn med viktige interbanksystemer
 - Systemer for avregning og oppgjør av pengeoverføringer mellom bankene

Norges Bank og Finanstilsynet – rolledeling og samarbeid

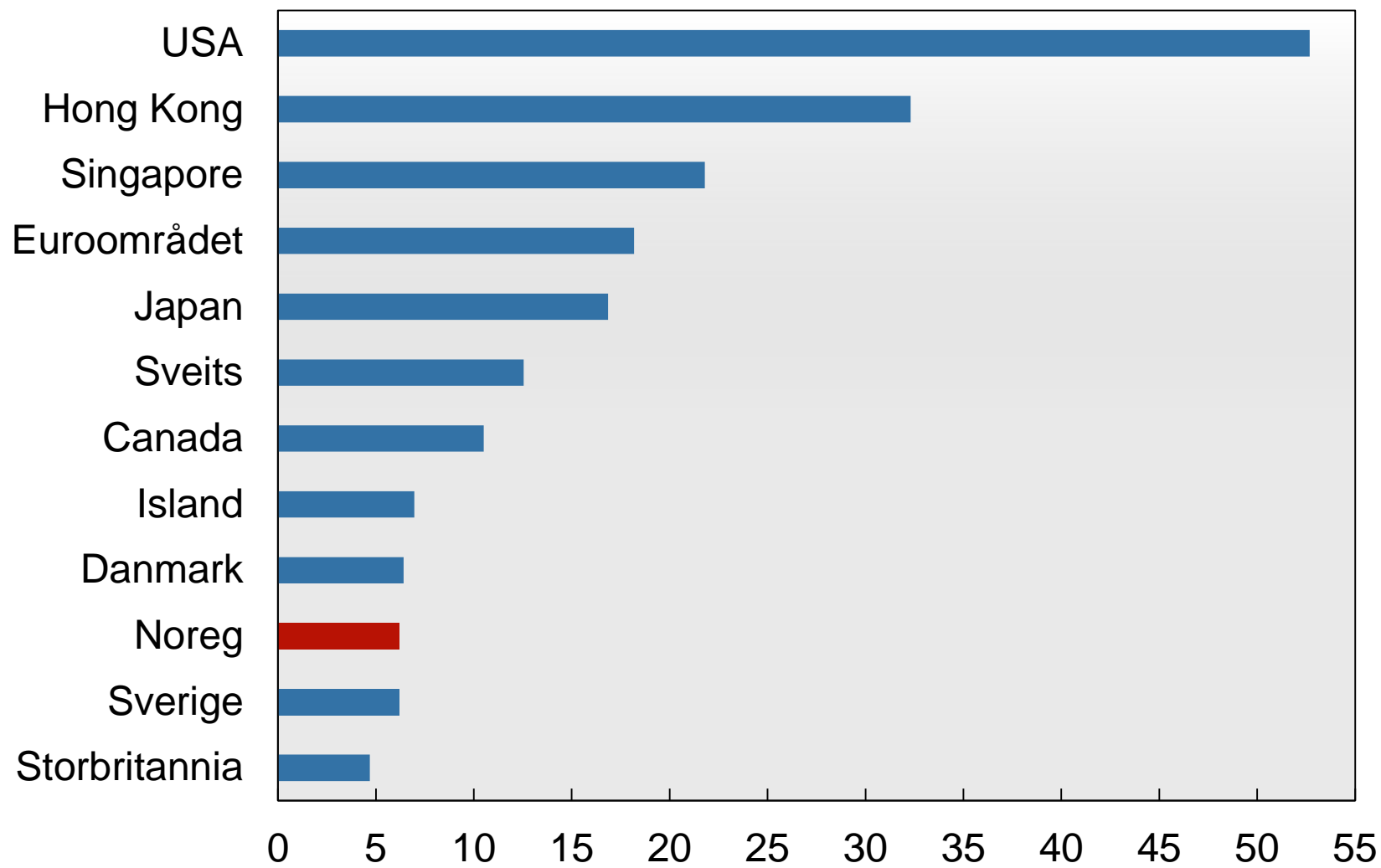
- Betalingssystemloven gir
 - NB hovedansvaret for å følge opp interbanksystemer
 - FT hovedansvaret for å følge opp kunderettede systemer for betalingstjenester
- Samtidig
 - NB overvåker effektiviteten i betalingssystemet under ett iht sentralbankloven
 - FT følger opp IKT-virksomhet i interbanksystemene iht tilsynsloven og IKT-forskriften mv.

Norges Bank og Finanstilsynet – rolledeling og samarbeid

- Klargjøring av oppgavene i to felles notater om samarbeid og ansvarsfordeling
 - <http://www.norges-bank.no/no/finansiell-stabilitet/overvaking/overvaking-av-betalingsystemene/samarbeid-finanstilsynet/>
- Regelmessige kontaktmøter og utveksling av informasjon

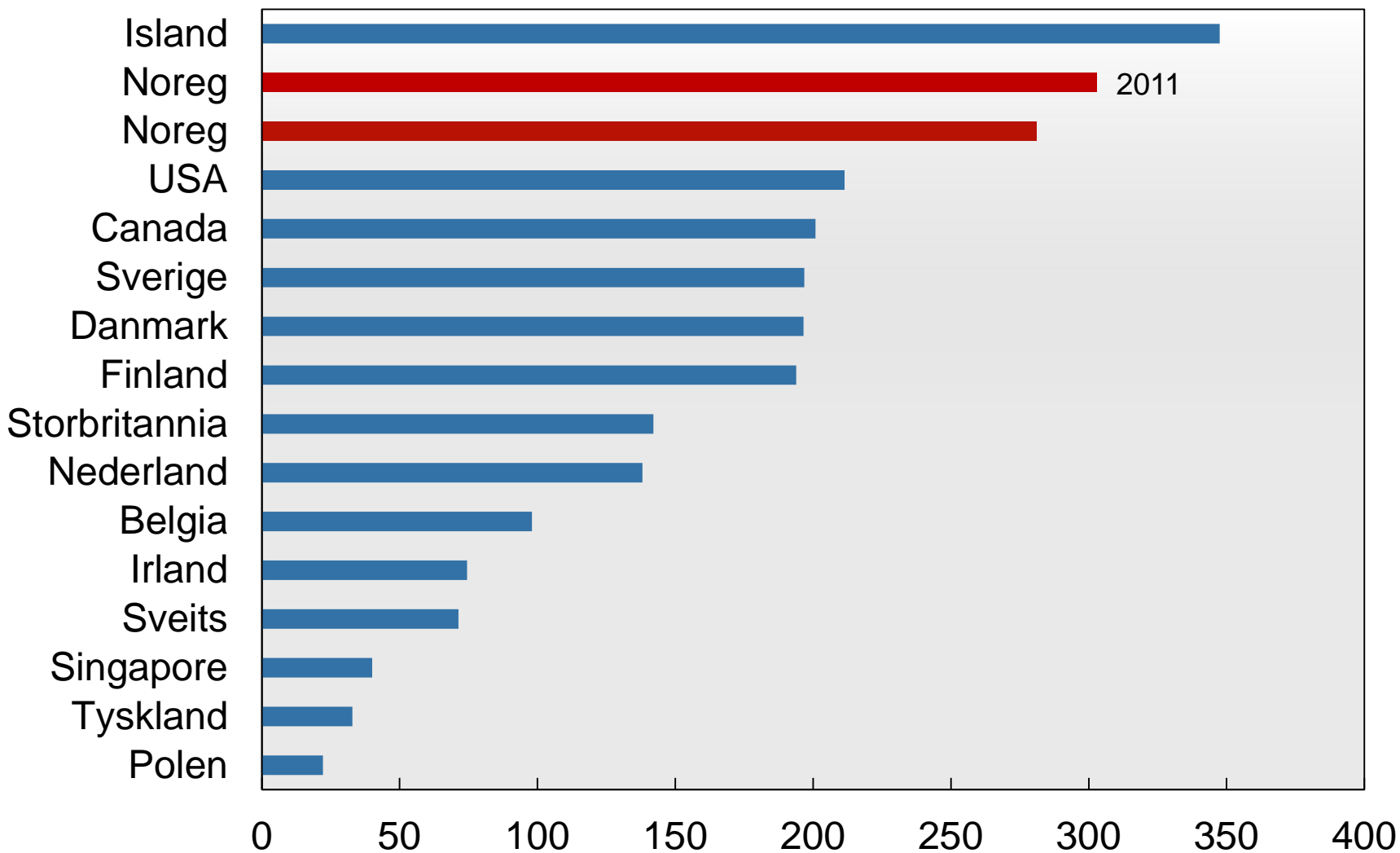
Kontanter som del av betalingsmidler (M1) i utvalgte land.

Prosent. 2010

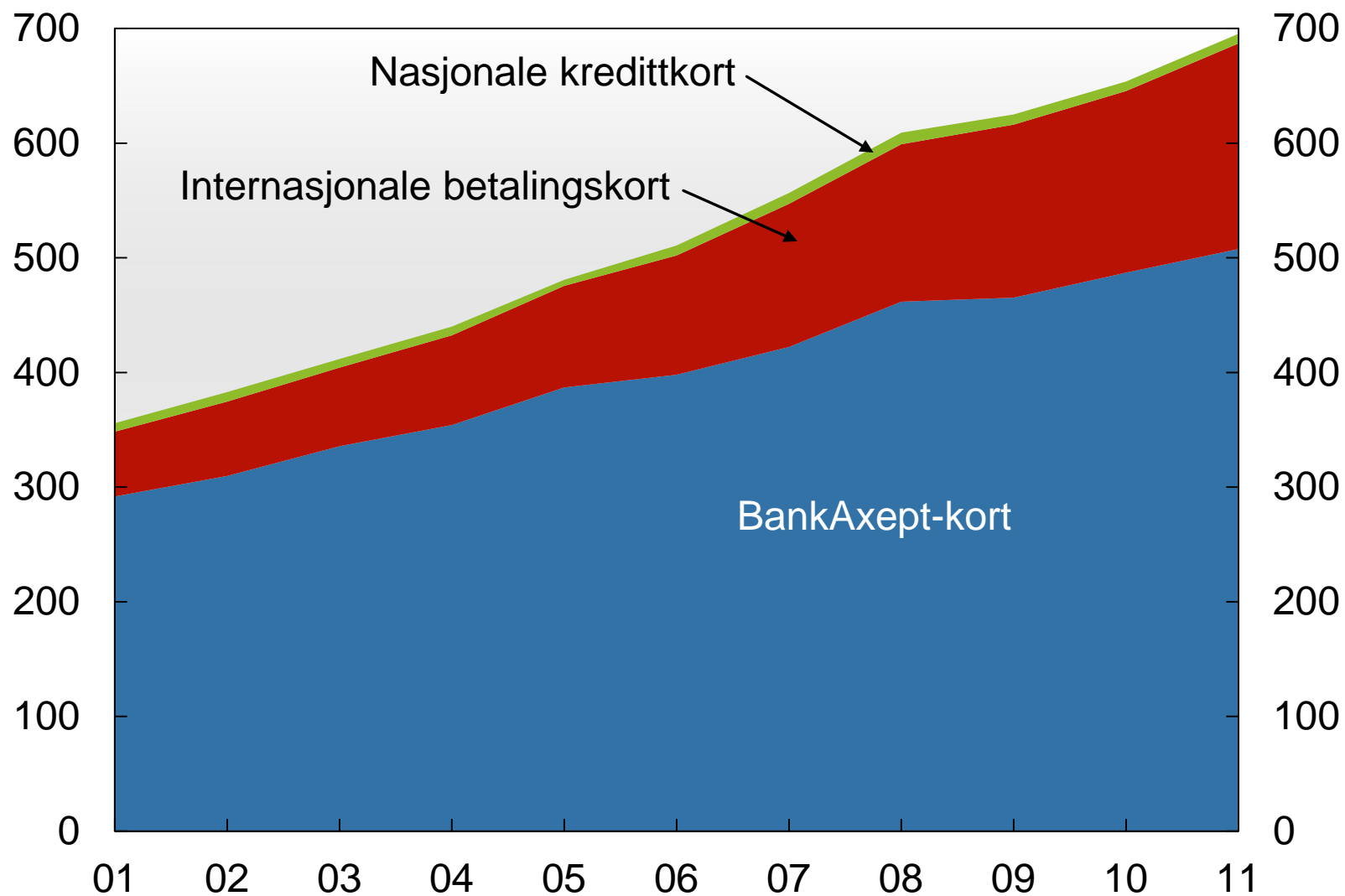

Antall korttransaksjoner per innbygger.

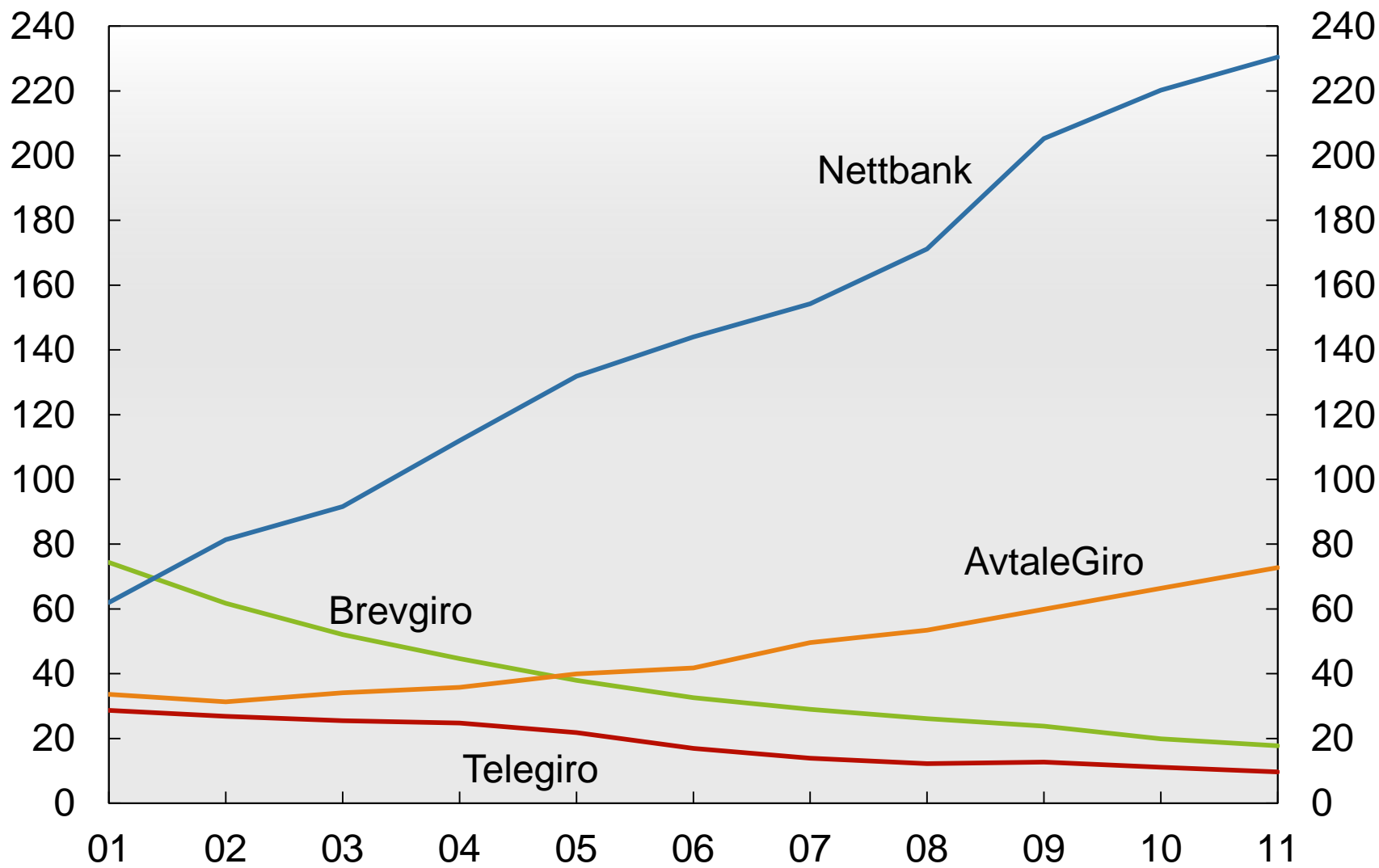
Betalinger og kontantuttak. 2010

Bruk av betalingskort. Milliarder kroner. 2001 – 2011

Betalingstjenester rettet mot personkunder for betaling av regninger mv. Millioner transaksjoner. 2001 – 2011

Betalingstjenestene endrer seg

- Noen drivkrefter:
 - Ny teknologi
 - Nye måter å handle på, bl.a. gjennom internett
- Nye aktører:
 - PayPal, Google...
 - Teleselskaper – partnerskap med finansinstitusjoner
 - Betalingsforetak
- Bankene utvikler også tjenester som gjør betalingsformidlingen raskere

Betalingsløsninger gjennom å bruke mobiltelefon

- Kommunikasjon med banken for å få informasjon og utføre kontobetalinger
- Betalinger ved at brukeren benytter mobilabonnement, f.eks ved å sende en SMS. Tjenesten blir betalt via telefonregningen
- Kontaktløse betalinger

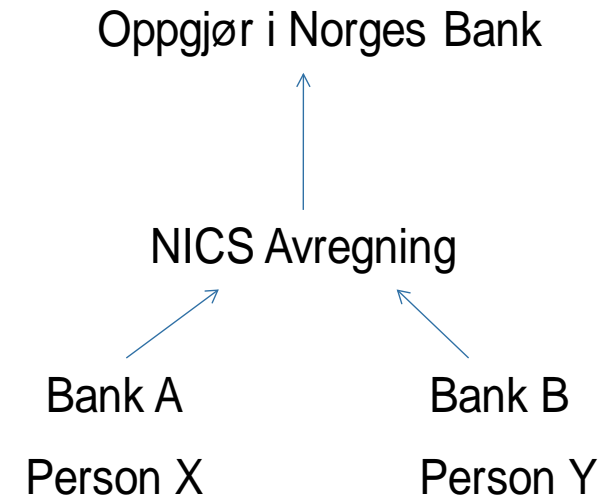
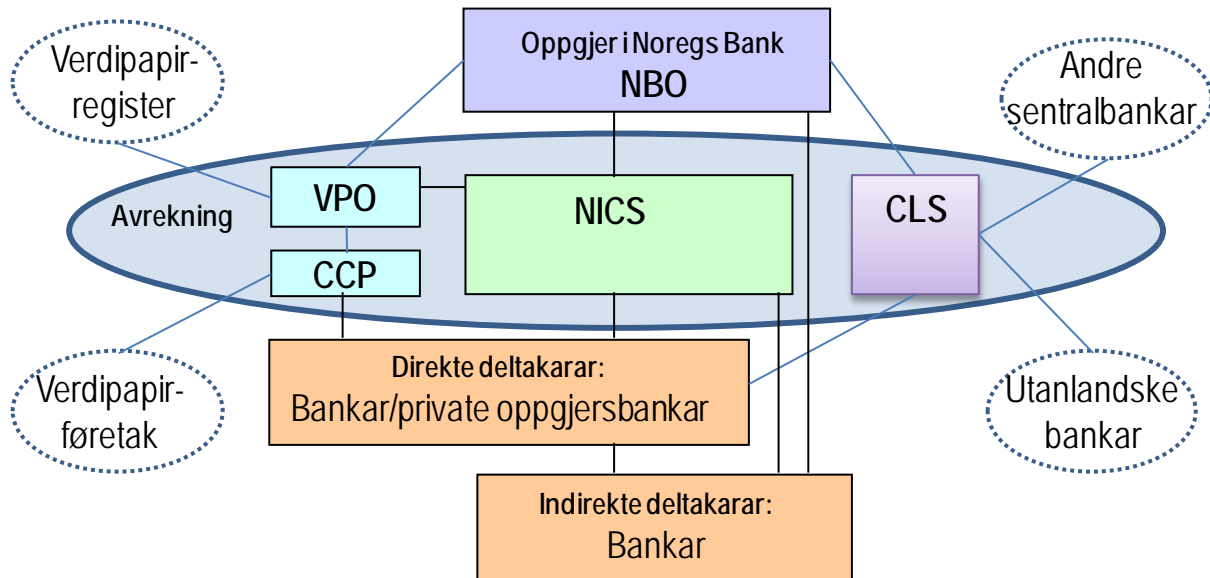
Kontaktløse betalinger

- NFC-teknologi
 - Holder mobiltelefon (betalingskort) tett inntil betalingsterminal
 - Trenger ikke PIN innenfor beløpsgrenser
- Steder der mange kunder utfører transaksjoner med lav verdi
- Banker tester ut kontaktløse betalinger nå
 - DNB (Tap2pay)
 - Sparebank1 SMN (Blunk)
 - Hol Sparebank i samarbeid med Terra Kort

Effektiv betalingsformidling

- Betalingsformidlingen i Norge er effektiv sammenlignet med mange andre land
- Noen forbedringspunkter
 - Mer bruk av elektronisk faktura
 - Bankene må ta tydeligere ansvar for tjenester som blir driftet av eksterne leverandører, jf FTs rundskriv 20/2011

Interbanksystemene

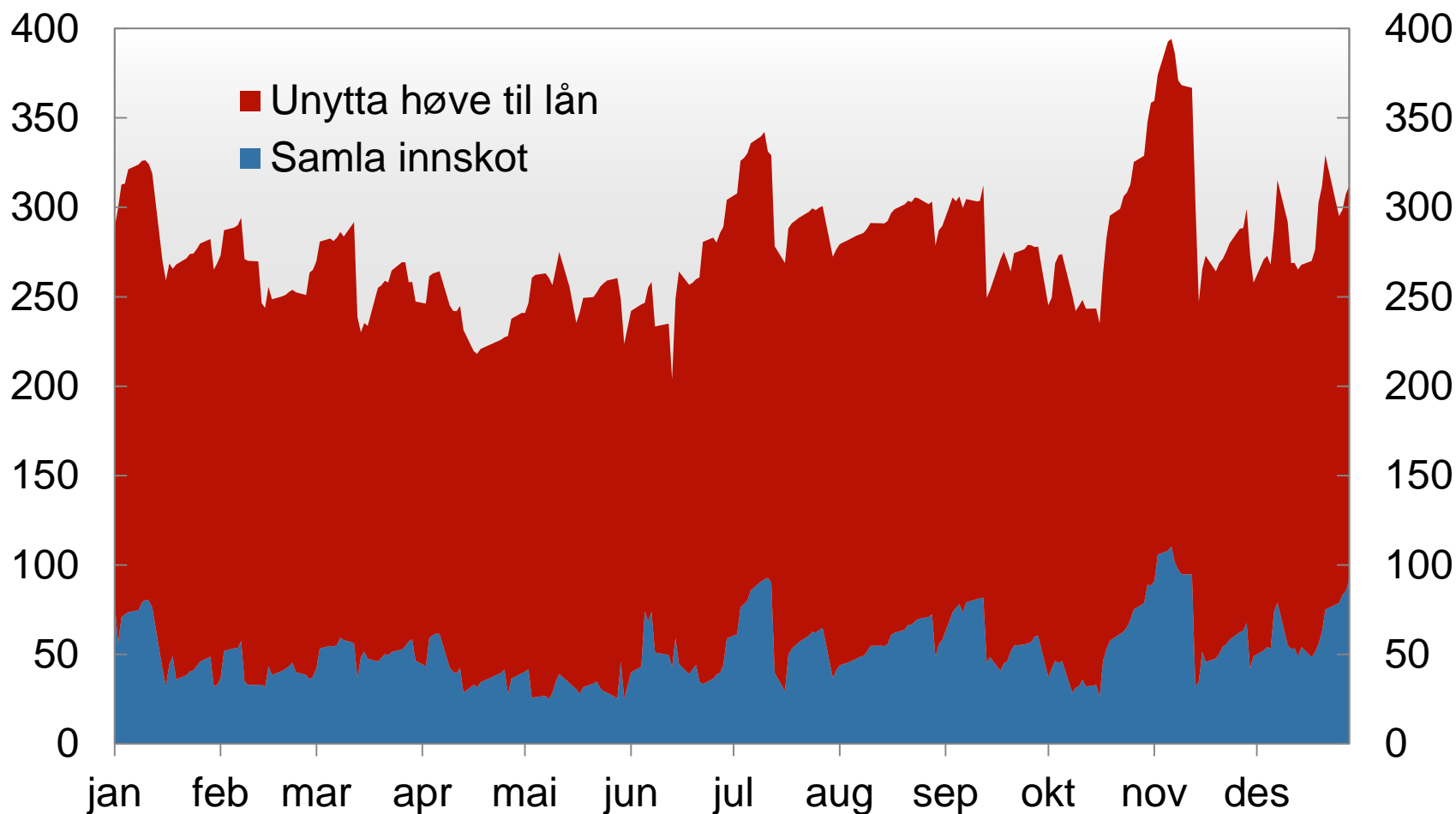

Norges Banks oppgjørssystem (NBO)

- Nesten 200 mrd kr flyttes hver dag i NBO
- Bankoppgjør krever at bankene har innskudd/låneadgang

Bankenes likviditet i Norges Bank

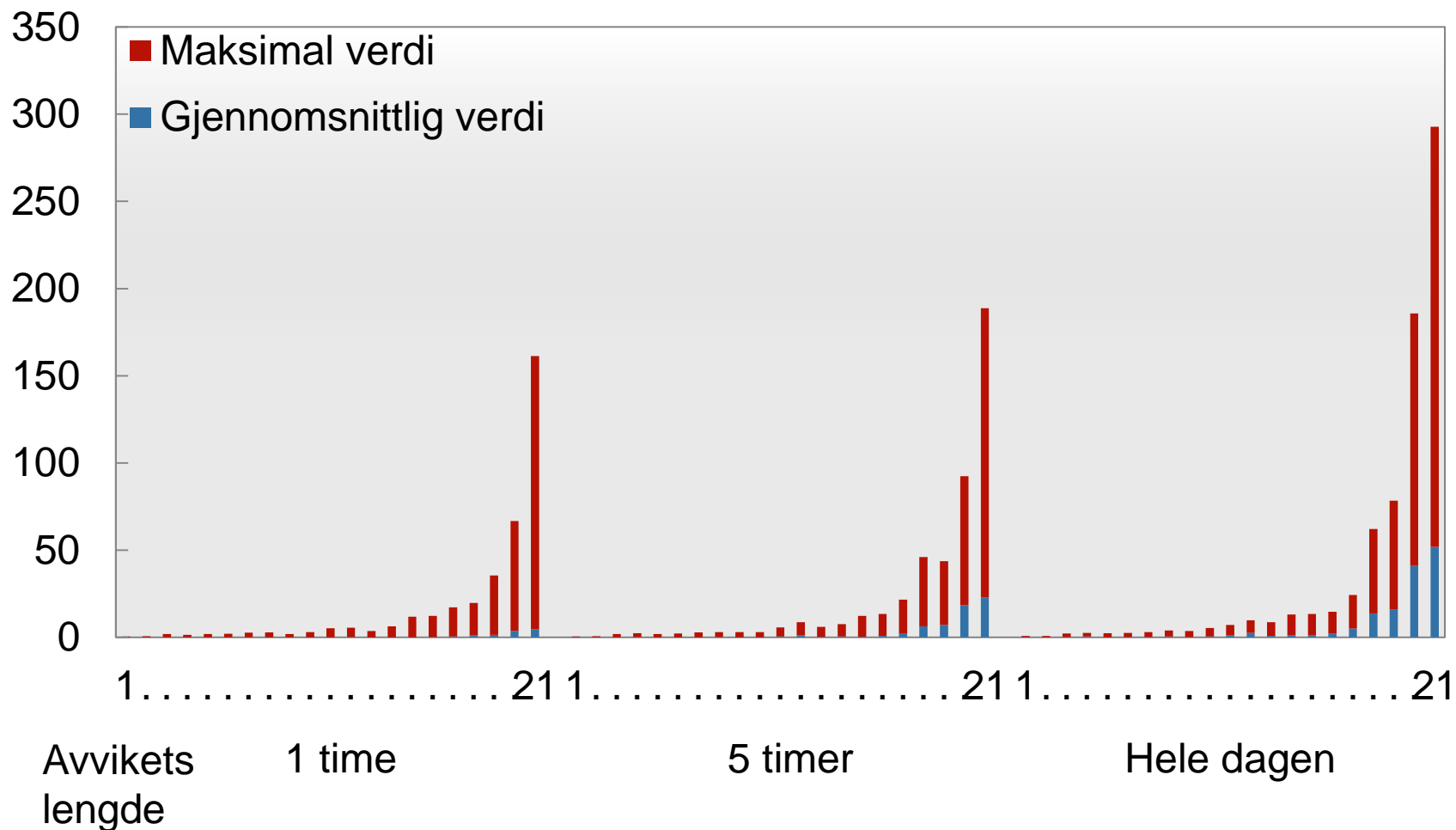
Bankenes samlede innskudd og ubenyttet låneadgang i Norges Bank. Milliarder kroner. 2011

Norges Banks oppgjørssystem (NBO)

- Nesten 200 mrd kr flyttes hver dag i NBO
- Bankoppgjør krever at bankene har innskudd/låneadgang
- Kan risikere at likviditetsproblemer spres

Verdi av betalinger i NBO som blir direkte berørt av et operasjonelt problem i en bank. Milliarder kroner.

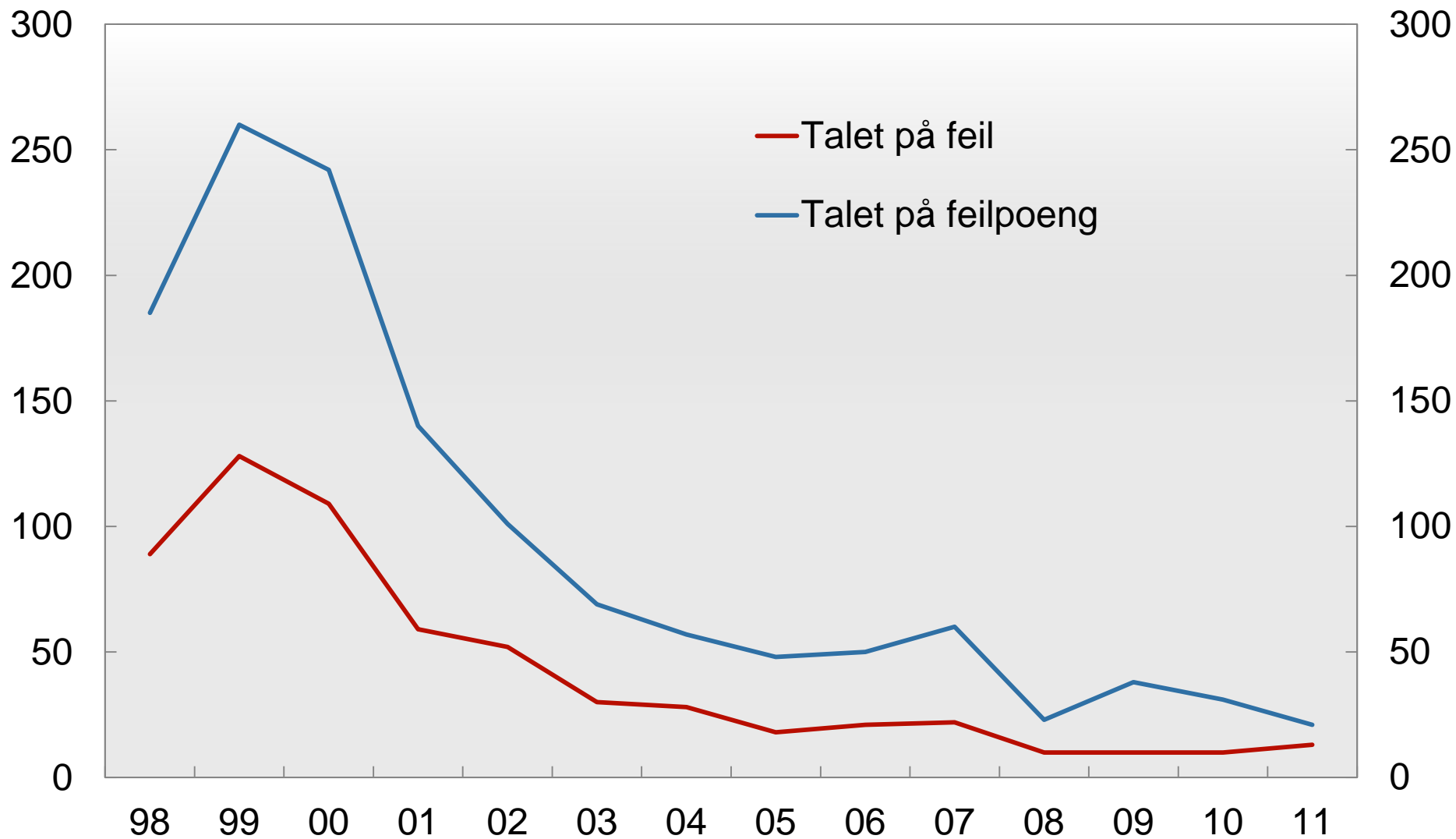

Norges Banks oppgjørssystem (NBO)

- Nesten 200 mrd kr flyttes hver dag i NBO
- Bankoppgjør krever at bankene har innskudd/låneadgang
- Kan risikere at likviditetsproblemer spres
- NBO har vært stabilt – både likviditetsmessig og operasjonelt – svært lenge

Avvik i NICS-drift.

Talet på feil og feilpoeng. 1998–2011

Stabil drift i interbanksystemene

- Generelt stabil drift i interbanksystemene, til tross for betydelige systemendringer de siste årene
- Endringer i og rundt systemene i 2011:
 - Nytt likviditetsstyringssystem i Norges Bank
 - Ny løsning for oppgjør av betalinger for staten

Tilsyn/overvåking av interbanksystemer

- Konesjonsbetingelser, rapporteringskrav
- Betalingssystemloven
- Måling mot internasjonale standarder

Nye internasjonale prinsipper for finansiell infrastruktur fra CPSS/IOSCO

- Prinsipper = tilrådninger om hvordan en infrastruktur bør utformes og drives
- Finansiell infrastruktur =
 - Betalingssystemer
 - Verdipapiroppgjørssystemer
 - Verdipapirregistre
 - Sentrale motparter
 - Handelsregistre
- CPSS = Committee on Payment and Settlement Systems, i BIS-systemet
- IOSCO = International Organization of Securities Commissions

Nye internasjonale prinsipper for finansiell infrastruktur fra CPSS/IOSCO

- Formål
 - Bidra til robust og effektiv finansiell infrastruktur
 - Redusere risikoen for at finansielle problemer smitter mellom ulike aktører
 - Aktører skal ikke stenges ute fra infrastrukturen uten god grunn
- Bakgrunn for endringer
 - Erfaringer fra finanskrisen
 - Erfaringer med de gamle standardene

Nye internasjonale prinsipper for finansiell infrastruktur fra CPSS/IOSCO

- Bygger på eksisterende standarder, men en god del nytt
 - Felles prinsipper for all finansiell infrastruktur
 - Noen av prinsippene er blitt mer detaljerte/eksplisitte, bl.a. om styringsstruktur, kreditt- og likviditetsrisiko og operasjonell risiko
 - Nye prinsipper om bl.a. pant, sammenknytninger mellom systemer og indirekte deltakelse
- **Prosess**
 - Publisert 16.04.12. To tilhørende dokumenter på høring
 - Ambisjon: Benyttes i tilsyn/overvåking innen årsskiftet
 - Selvevalueringer utført av systemeierne

Presentasjonen i et nøtteskall...

- Rolledeling og godt samarbeid NB-FT
- Effektiv betalingsformidling, men forbedringspkt.
- Nye betalingstjenester kommer
- Stabil drift i interbanksystemene
- Nye internasjonale prinsipper